

RAKENTAVIA IHMISIÄ

Juha Kosken
muistelmat

Projektikonsulttien
tarina

RAKENTAVIA IHMISIÄ

Juha Kosken muistelmat
Projektikonsulttien tarina

Juha Koski
2025

© 2025 Juha Koski

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-9631-3

SISÄLLYSLUETTELO

ALKUSANAT	9
1. LAPSUUS	11
”Rikollinen” vaihe	18
Koulu aika	20
2. OPPIKOULU	25
3. ARMEIJA JA OPISKELU	35
Armeija	35
Opiskelu	37
4. RANSKA	46
5. INSINÖÖRITOIMISTO ERKKI JUVA KY	57
Kuwait	60
6. ROOMA	62
7. PROJEKTIKONSULTTIEN ALKUVAIHEET	67
Sköldvik	67
Projektikonsultit OY perustetaan	68
Metro	71
Vaikkeudet alkavat	72
Firma päätetään lopettaa	74
Lopettaminen peruutetaan	75

Juonitteluja	77
Purjehdus	81
Markkinointi	83
8. RANTAKUJA 8	85
9. NESTEEN TORNI	94
10. KOSTAMUS (1977–1985) JA MUUT VIENTIPROJEKTIT	101
Muut vientiprojektit	108
11. ALUETOIMISTOT	112
Turku	112
Tampere	115
Jyväskylä	116
Oulu	117
12. HENKILÖITÄ	119
Erkki Juva	119
Veli Arvonon	120
Pertti Rantanen	124
Risto Bono	127
Timo Nurminen	127
Asko Lipsanen	130
Antti Mäkinen	131
Joukot	132
13. TEMET OY	135
14. KONSULTTIEN YHTEISTYÖ	138
15. ATK-FIRMAT	142
Hewlett-Packard	142
Digital	146
IBM	147
Marketindex	148
16. MCDONALD’S	150
17. PAIMION PARANTOLA	153
18. VEROTUS	156
19. KUSTANNUSARVIOT JA AIKATAULUT	159
Tarjousrenkaat	161

Aikataulut	163
20. NOKIA	165
Kaapelivienti ja Baghdadin sähköistys	165
DX200	165
Matkapuhelimet, Salo ja Oulu	166
St Mikael 1987	167
Kaapelitehdas	171
21. OSTAJAT LIIKKEELLÄ	176
22. TAKAISIN PROKOON	184
IKEA	187
Turun toimisto saadaan liikkeelle	188
Antti Kuivalainen	190
23. SUURIA HANKKEITA	193
Alkon tilat Ruoholahdessa	193
Tennispalatsi	194
Fennia-kortteli	195
SOK:n pääkonttorin saneeraus	196
Makkaratalo	196
Senaatti-kiinteistöt	197
Helsinki-Vantaan lentoasema	197
Kuusi-projekti	198
24. KAMPIN KESKUS	201
25. GOLFKENTTIÄ	205
Tali	205
Espoon golfseura	206
Sarfvik	208
Emäsalon kenttä	209
26. VIIMEINEN MYYNTI	212

ALKUSANAT

Tämä kirja sisältää ajatuksia ja muistoja, jotka suurimmaksi osaksi liittyvät työuraani, jota voisi kuvata sattumien summaksi. Kouluaikana en suunnitellut rakennusalaan tai yritysjohtajan tehtäviä. Haaveilin lääketieteen tutkijan ammatista.

Satuin keski-ikäisenä psykologiseen tutkimukseen, jonka tuloksia testaa sitten hämmästeli: kielelliset ja matemaattiset pisteeni olivat täsmälleen samat. Hänen kokemuksensa mukaan ihmisten taipumukset kallistuvat yleensä jompaankumpaan suuntaan. Kohtuulliseen menestykseeni työelämässä on voinut vaikuttaa se, että vanhempani kannustivat ulkomaille menemistä – ensin vaihto-oppilaaksi Yhdysvaltoihin ja sitten jatko-opintoihin Ranskaan.

Haluan kiittää ensimmäisen vaimoni Leenan sisarta Kaija Valkosta kirjoitusteni lukemisesta ja kommenteista. Kaija oli palkittu kirjallisuuden toimittaja. Hän kuoli tapaturmaisesti viikko sen jälkeen, kun olimme olleet lounaalla Kampin keskuksessa ja hän oli palauttanut minulle korjailun käsikirjoitukseni.

Tekstin muotoilusta kirjaksi vastasi vanhin poikani Roope, joka on hankkinut tähän tarvittavan ammattikokemuksen toimittamalla buddhalaisia kirjoja.

Tapiolassa 3.5.2025

1. LAPSUUS

Synnyin 24.9.1942 samalla viikolla kuin Vexi Salmi, Danny Lipsanen ja Pertti Rantanen. Näistä Pertti Rantanen tuli olemaan elämässäni huomattavasti merkittävämpi kuin nuo kaksi muuta, mutta palaan tähän siinä vaiheessa, kun puhun työelämästäni. Syyskuussa 1942 toinen maailmansota oli lähestymässä käännepistettään, Wehrmacht oli jumiutumassa Venäjällä, eikä Stalingradin kuukautta aikaisemmin alkanut valloitusyritys lopulta onnistunut. Suomessa kuitenkin elettiin edelleen toivossa, että meiltä talvisodassa lähes kolme vuotta aikaisemmin ryöstetty Karjala ja muut alueet saataisiin takaisin – ehkä korkojen kanssa.

Isäni Timo oli aikoinaan vapautettu asepalveluksesta sydämen rytmihäiriöiden takia. Tosin hän loppujen lopuksi eli yli yhdeksänkymppiseksi. Talvisodan alkaessa hän kuitenkin ilmoittautui palvelukseen ja sai vedettäväkseen joitakin armeijan rakennustöitä, joissa työntekijät olivat venäläisiä sotavankeja. Välirauhan aikana hän oli töissä Osuustukkukaupassa. Hän oli opiskellut sähköalan diplomi-insinööriksi ja nyt hän kouluttautui työn ohessa ilmatorjuntapatteriston johtajaksi. Hänen patteristoaan siirrettiin jatkosodan aikana paikkoihin, joihin oletettiin ilmahyökkäysten tulevan.

Syntymäni aikaan perheessämme oli jo kaksi poikaa, seitsenvuotias Jarkko ja viisivuotias Jorma. Minusta tietysti odotettiin tyttöä. Asuimme Tapanilassa, jossa Kaija-äitini toimi hammaslääkärinä. Äitiyslomaa hän piti syntymäni jälkeen yhden kuukauden ja lopetti imettämisenikin siihen. Hän kertoi myöhemmin halunneensa pitää rintansa kauniina. Minun onnekseni meillä oli kotiapulainen Maija, jonka ilmeisesti hyväksyin itseäni hoitamaan paremmin kuin äitini. Ainakin äiti kertoi, että vuoden vanhana, kun hän yritti syöttää minulle muusattua perunaa, minä protestoin ja vaadin Maijaa hoitamaan homman. Äiti oletti olleensa liian hidas, kun minä olin sellainen ahmatti. Seuraavana vuonna halla tuhosi perunasadon. Kun peruna loppui kesken, minulle kelpasi lanttu yhtä hyvin – ellei paremminkin. Sen jälkeen minua kotona kutsuttiin lanttupojaksi.

Äitini suhtautuminen lastenhoitoon tuli myöhemmin yllättävällä tavalla esille vuonna 1967, kun Leenan ja minun esikoinen Roope oli syntynyt. Äitini lohdutti meitä muutaman kuukauden ikäisen pojan vanhempia sanoen: “Eihän noista lapsista ole tässä vaiheessa muuta kuin työtä ja vaivaa, mutta kyllä niistä sitten on iloa, kun ne oppivat puhumaan”. Olin ällikällä lyöty, koska siinä vaiheessa Roope jo kommunikoi monella tavalla – vaikkakaan ei vielä sanoilla. Myöhemmin luin selvityksen tähän äitini oudolta tuntuvaan suhtautumiseen, joka oli vallalla erityisesti Pohjois-Suomessa, jossa lapsikuolleisuus oli suuri. Tuolloin lapsille syötettiin ruokaa, jonka joku vanhempi oli ensin pureskellut pehmeäksi. Tuberkuloosi oli yleistä. Lapsiin ei “kannattanut” kiintyä ennen kuin näytti varmalta, että ne selviävät hengissä ensimmäisistä elinvuosistaan.

Isoäitini Kaisa Lahtela Kemijärvellä synnytti yksitoista lasta, joista vain yksi – Helvi – kuoli kuuden kuukauden ikäisenä. Lapsia perheeseen tuli tasaiseen tahtiin. Äitini Kaija – tai oikeasti Katri – oli kolmas lapsi ja toiseksi vanhin tyttö. Äitini sisarukset olivat: Aili Maria (Kellokumpu) 24.12.1903, Johan Henrik (Heikki) 14.1.1905, äitini Kaija 4.7.1906, Hilda Wäre 11.3.1908, Hilma Axelsson 3.10.1909, Helvi 13.5.1911, Tyyne 14.2.1913, Olavi Aleksanteri 3.6.1915, Valma Sarkki 7.9.1917, Eeva, 3.11.1919 ja Veikko Allan 10.3.1922. Siis 11 synnytystä 19 vuoden aikana, aluksi noin puolentoista vuoden välein. Ehkä sen ajan asenteita kuvaa

se, että tytöistä vain vanhimmalle – Ailille – annettiin toinenkin nimi Maria, mutta kaikki kolme poikaa saivat myös toiset nimet. Vanhin poika Heikki kuoli heti jatkosodan alussa. Olavi Lahtela seurasi isänsä Matti Oskarin jälkiä ja ryhtyi poliitikoksi. Hän kuoli 53-vuotiaana saatuaan eduskunnan puhujapöytänsä sydänkohtauksen.

Kysyin kerran äidiltäni, miten hänen äitinsä Kaisa-mummo selvisi sellaisen lapsimäärän hoitamisesta. Äitini kertoi, että vanhemmat lapset, erityisesti tytöt, laitettiin hoitamaan nuorempia. Kai se oli isosiskoille juuri tuota ”työtä ja vaivaa”. Isoisästäni ei tainnut olla paljoa apua kotitöissä. Matti Oskari Lahtela, jota myös Lapin Keisariksi kutsuttiin oli superaktiivinen sekä Kemijärven elinkeinoelämässä että kunnallispolitiikassa. Hän edusti Maalaisliiton oikeistosiipeä ja valittiin sitten eduskuntaan kahdeksan kertaa. Sen lisäksi hän toimi kaupunginjohtajana ja perusti Kemijoen ja Kemijärven liikennöintiin höyrylaivayhtiön. Yksi hänen saavutuksistaan, jota paikkakunnalla arvostettiin, oli opettajien koulutukseen perustetun seminaarin saaminen Kemijärvelle.

Äidillääni oli koko lapsuuteni ajan periaatteena, että joka kesä piti lähteä Kemijärvelle sukua tapaamaan. Minua kuulemma nukutettiin yöjunnassa matkalla avoimessa matkalaukussa. Kun en nukkunut, kiipeilin kuulemma hattuhyllyillä. Erityisesti minua varoitettiin roikkumasta punaisesta hätäjarrukahvasta. Kemijärvellä kuljettiin sitten talosta taloon, sukulaisia oli paljon. Joka paikassa taputettiin päähän ja sanottiin: ”Oletpas sinä kasvanut.” Vierailujen kellonajoista ei ollut väliä, koska Lapin aurinko paistoi ympäri vuorokauden. Kemijärven matkojen yhteydessä äitini usein ehdotti, että mentäisiin myös Tornioon tapaamaan isäni sisaruksia ja näiden perheitä. Siihen isäni aina sanoi, ettei meillä ollut siellä mitään tekemistä. Eräänä syynä saattaa olla se, että hänen vanhempansa olivat silloin jo kuolleet.

Tapanilan ajasta minulla on vain hämäriä muistoja. Ehkä ainut aidosti oma muistoni on se, että yritin juosta Jarkon ja Jorman perässä, kun he vilistivät urheilukentälle, mutta jäin jälkeen enkä sitten uskaltanut mennä eteenpäin. Tapanilassa naapurinamme oli myös Suvaksen setä, jolla oli puhuva koira. Sitä minä suuresti ihmettelin. Setä oli siis taitava vatsasta

puhuja. Tämä muisto on kuitenkin todennäköisesti myöhemmältä visioilta.

Sodan päätyttyä, muutimme Kemiin. Ajatuksena oli olla lähempänä sukua. Isäni oli kotoisin Tornioista. Häinkin oli suurperheestä, jossa lapsia oli kahdeksan. Isän perhe jäi minulle paljon vieraammaksi, mihin oli ehkä suurin syy se, että isäni isä Gustaf Robert kuoli v. 1917 vain 45-vuotiaana ja isoäitini vuonna 1935 51-vuotiaana, joten kumpakaankaan heistä en ehtinyt tavata. Perhe taisi kuitenkin olla varmaan aika edistyksellinen, koska heillä oli Tornion ensimmäinen radiovastaanotin, jota kuuntelemaan kerääntyi paljon naapureita. Isoisälläni oli puusepäntörmä. Kysyin kerran isältäni, mitä siellä tehtiin – kuulemma ruumisarkkuja lapsille. Isoisäni kuolema saattoi kuitenkin kahdeksanlapsisen perheen taloudellisesti aika ahtaalle, isoäitini Fanny perusti kahvilan. Siellä tarjottiin päivittäin tuoreita leivonnaisia. Timon tehtävänä oli tehdä polttopuut talon lämmittämisen lisäksi myös paistinuuneihin. Sen myötä hän kertoi kuntonsa kohonneen niin paljon, että hän jaksoi vetää leukaa 50 kertaa. Isäni lähti sitten ylioppilaaksi tulonsa jälkeen Helsinkiin Teknilliseen korkeakouluun, josta hän valmistui sähköalan diplomi-insinööriksi. Perheen hankalaa tilannetta kuvaa se, että ennen opintojen alkua hän joutui kiertämään kaikki Tornion vähänkin varakkaammat perheet opintolainaa pyytämässä, minkä hän ilmeisesti koki nöyryyttävänä.

Tähän liittyen on ehkä jotenkin ymmärrettävää, että kun olin lähdössä Teknilliseen korkeakouluun, hän kieltäytyi rahoittamasta opintojani, mihin äitini sanoi ”Höpsis, kyllä minä lähetän rahaa sinulle.” Isäni kuitenkin vei minut vakuutusyhtiöön, jossa hän ihmeekseni otti minun kuolemani varalle henkivakuutuksen. Hän sanoi pelkäävänsä, että en ehtisi maksaa opintoihini investoituja rahoja takaisin. Kun olin aloittanut opintoni, kävin sitten ensi töikseni Lauttasaaren KOP:ssa hakemassa opintolainaa. Kun pankinjohtaja kuuli, että isäni oli Huhtamäki-yhtymän koneosaston johtaja ja äitini hammaslääkäri, lainaa ei herunut. Onneksi minun opiskeluaikani harjoituspaikkoja sai helposti, ja palkkatasokin niissä oli kohtuullisen hyvä. Jälkeenpäin olen arvellut, että isäni ei suinkaan ollut huolissaan toimeentulostaan, vaan hänestä vain oli väärin, että pääsin

korkeakouluopintoihin helpommalla kuin hän.

Kemistä minulla on jo paljon muistoja. Kodistani en muista juuri mitään, pihasta ja lähiympäristöstä paljonkin. Silloisten vanhempien osallistuminen lasten harrastuksiin supistui lähinnä vain komenttoon: “Menkäähän siitä pihalle leikkimään. Jossain vaiheessa en halunnut lähteä ulos ja kuulemma syyksi sanoin, että Tiluksen pojat potkii jalkoihin.” Siellä pelattiin siis jalkapalloa. Asuimme Kemin keskustassa kaksikerroksisessa puutalossa ja talojen keskellä oli piha ja sen lisäksi kortteli oli jaettu palosolilla osiin. Palosolat olivat meille lapsille jännittäviä leikkipaikkoja.

Kerran – minulle on näin kerrottu – äitini komensi minua jäämään pihalle, kun hän lähti omille asioilleen. Hetken päästä päätin kuitenkin lähteä hänen peräänsä, mutta hän oli jo ehtinyt häipyä näköpiiristä. Aikani etsittyäni olin sitten istunut Kemin kirkon portaille, mistä joku täti löysi minut. Kun hän kysyi nimeäni olin päättänyt esiintyä incognito ja sanoin nimekseni Rosvo-Roope. Hän oli sitten vienyt minut kotiinsa ja ostanut vielä puupalikoitakin leluiksi. Kun en edelleenkään suostunut kertomaan oikeaa nimeäni, enkä tietenkään osannut antaa osoitetta, hän oli vihdoinkin illalla soittanut poliisilaitokselle. Sillä välin vanhempanikin olivat jo lähellä paniikkia ja soittaneet hekin poliisille. Näin saatiin Rosvo-Roope kiinni ja palautetuksi kotiin.

Isäni oli Kemin kaupungin Sähkölaitoksen johtaja. Samassa paikassa oli töissä myös Tammilehdon setä, joka asui saman puutalon toisessa kerroksessa. Hän oli keskeinen hahmo minun elämässäni. Varmaan myös siksi, että molemmat vanhempani olivat töissä ja – kuten äitini myöhemmin kertoi “Meillä oli kovin huono onni kotiapulaisten kanssa.” Sedällä (jonka etunimeä en enää muista) oli tapana käydä metsästämissä ja kun näin, että heidän ikkunansa ulkopuolella riiputettiin jänistä, tiesin, että minäkin kohta pääsisin maistamaan sitä herkkua. Ennen kuin pöytään mentiin, hän selitti vakavana, että koska emäntä on nähnyt paljon vaivaa ja tehnyt niin hienon aterian, meidän tietysti pitää tulla pöytään kädet ja kasvot pestyinä ja tukka kammattuna. Ilmassa oli juhlan tuntua.

Kerran kun Tammilehdon setä oli vienyt joukon pihan poikia saunaan, joku pojista pissasi lauteilta lattialle, ja kun setä häntä siitä moitti, poika

vastasi, että sehän valuu kuitenkin pois. Setä selitti, että kyllä sitä jää lat-
tiaan kuitenkin sen verran, että se haisee.

Mahdollinen syy siihen, että Tammilehdot ottivat minut “omakseen”
oli se, että heidän poikansa oli juuri lähtenyt kotoaan mennäkseen ar-
meijaan. Itse en muista, mutta minulle on kerrottu, että pikkusiskoni An-
jan täytettyä kaksi vuotta hän osasi jo kiivetä portaita Tammilehdoille.
Minä suutuin siitä enkä mennyt sinne kahteen viikkoon. Vähän ennen
kuin muutimme Kemistä Turkuun, Tammilehdot muuttivat Jyväskylään.
Ikävöin heitä pitkään.

Eräs pyhäkoulun joulujuhla Kemissä on jäänyt mieleeni erityisen hy-
vin. Olin äitini kanssa juhlasalissa ja seurasin, kuinka kymmenkunta py-
häkoululaista kerrallaan kutsuttiin ylös näyttämölle riviin selkä yleisöön
päin. Kaikilla oli kädet selän takana ja kaikkien käsiin jaettiin pieni lahja.
Odotin jännittyneenä vuoroani ja sitä minkälaisen lahjan minä saisin. Sit-
ten jakelu päättyi, minun nimeäni ei ollut sanottu. Purskahdin itkuun ja
kysyin äidiltä, miksei minua ollut kutsuttu. Hän selitti, että minähän en
ollut käynyt pyhäkoulussa kuin pari kertaa syksyn aikana ja varmaan lah-
jat oli tarkoitettu niille, jotka olivat käyneet useammin. Kotimatalla suru
sitten unohtui, oli kireä pakkaneen, tähtikirkas taivas ja taivaalla aivan
valtavan upeat revontulet. Äiti sanoi, että näin komeita revontulia eivät
kaikki Suomessa näekään. Minä ajattelin, ettei joku pieni lahja ole mitään
tällaiseen näkyyn verrattuna.

Jarkko ja Jorma olivat silloin jo koululaisia. Jormalla oli äitini kerto-
man mukaan “temperamenttia”, mikä käytännössä tarkoitti sitä, että hän
joutui koulussa alinomaan tappeluihin. Kaksi vuotta vanhempi Jarkko
joutui häntä pelastamaan. Vuoden 1946 syksyllä Jormalle tuli umpisuo-
lentulehdus, joka leikattiin. Hetken päästä minäkin aloin valittaa vatsa-
kipuja. Äitini kertoi, ettei sitä ensin otettu tosissaan, vaan oletettiin, että
minäkin halusin osani huomiosta. Onneksi minut vietiin viime hetkellä
lääkəriin ja sen jälkeen kiireesti leikkaukseen. Siihen aikaan umpisuolen
puhkeaminen oli hengenvaarallista – tehokkaita antibiootteja kun ei vielä
ollut. Muistan hyvin, kun makasin leikkauspöydällä ja minun käskettiin
hengittää sisään aina, kun pahanhajuinen hattu painettiin kasvoilleni.

Suomi ei ollut maailman onnellisin maa vielä 1942. Juha Kosken muistelmien mukaan on mukaansatempaava kertomus Suomen rakentamisesta ratkaisu kerrallaan ja ihmisistä ratkaisujen takana. Kaapelitehdasta ei olisi vuokrattu taiteilijoille, ellei Juha olisi ehdottanut tätä Nokialle. Hän voitti rehdillä asiallisuudellaan sekä työntekijöidensä että asiakkaidensa luottamuksen ja kuunteli tarkalla korvalla myös “hankalia ihmisiä, joiden kanssa ei voi puhua”. Pokkuroimattomaan mutta tosiasioitten edessä nöyrään tyyliinsä hän paljastaa rakentamisen ja yhteiskunnan sankareita ja keplottelijoita viihdyttävällä otteella.

Projektikonsultit Oy:n henkilökunta 1990

9 789528 096313